

Голас РАДЗІМЫ

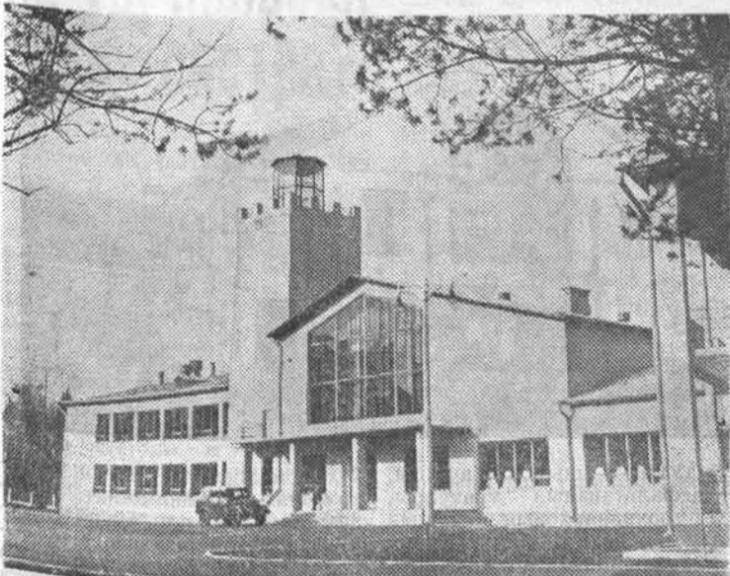
ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 89 (574)

Лістапад 1961 г.

Год выдання 7-ы

ПА РОДНАЙ КРАЇНЕ

Закончана будаўніцтва галоўнага корпусу завадска-палаўнічай гаспадаркі «Белавежская пушча». У ім размешчаны музей прыроды, пушчы, лабараторыі, бібліятэка. Маюцца тут і добра абсталяваныя гасцініца і рэстаран. На здымку: агульны выгляд галоўнага корпусу завадска-палаўнічай гаспадаркі «Белавежская пушча».

Горнарудны гігант

МАРГАНЕЦ (Днепрапятроўская вобласць). Новы індустрыяльны гігант вырае ў Нікальскім Марганцаўскім басейне. Тут закончана будаўніцтва першай чаргі магутнай Грушаўскай узбагачальнай фабрыкі. Пачалося прамысловае апрабаванне ўсяго тэхналагічнага абсталявання прадпрыемства. Атрыманы першыя тысячы тон высокакаснага марганцавага канцэнтрату для доменнай і сталеплавільнай вытворчасці.

Для забеспячэння фабрыкі сыравінай заканчваецца будаўніцтва вялікага кар'ера.

Няхай сад цвіце для усіх

МАГНІТАГОРСК. Старэйшы інжынер, які закладваў першы цэх Магнітагорскага металургічнага камбіната, член КПСС з 1920 года цяпер пенсіонер Фёдар Якаўлевіч Іваноў і яго жонка Настасся Дзмітрыеўна прыйшлі ў гарадскі камітэт партыі. Яны выказалі жаданне бясплатна перадаць дзяржаве свой дом і фруктовы сад.

— Будучы яшчэ маладымі, — гаворыцца ў напісанай Івановым заяве, — мы марылі аб тым часе, калі партыя і народ распачнуць разгорнутае будаўніцтва камунізма. Гэты чудаўны час прыйшоў.

Мы вырасілі на цяжкай магнітагорскай зямлі вялікі сад. У ім каля сямідзесяці плодовых дрэў, многа кустоў агрэсту, маліны, парэчак. Мы расцілі гэты сад для таго, каб упрыгожыць наш горад зрабіць жыццё людзей прыгажэйшым, лепшым.

— Мы жывём амаль у цэнтры пасёлка імя Максіма Горькага. — гавораць муж і жонка Івановы. — У нашым доме зручна адкрыць дзіцячы сад, янога ў пасёлку пакуль няма. Няхай фрукты радуць усіх дзяцей, а не толькі нашых.

ЗВАРКА УЛЬТРАГУКАМ

МАСКВА. Як вядома, працэс зваркі з'яўляецца неамяненным у розных галінах прамысловасці. Бурны рост тэхнікі, развіццё новых галін вытворчасці патрабуе ўдасканалення метадаў зварных работ.

Калектыў вучоных Маскоўскага вучылішча імя Баумана разам з вучонымі энергетычнага інстытута (МЭІ) пад кіраўніцтвам прафесара Г. А. Нікалаева паспяхова вырашае важную для прамысловасці праблему — зварку металаў малых таўшчынь і пластмас ультрагукам.

На спецыяльную падстаўку

На Гомельскім шклозаводзе ўступіў у строй цэх па вытворчасці сталініту. Гэта прадукцыя выкарыстоўваецца ў аўтамабільнай, трактарнай і радыёпрамысловасці. Прадпрыемства выпускаць у гэтым годзе не менш 12 тысяч квадратных метраў сталініту. На здымку: загартуюшыца шкла Надзея Кляменцьева ля кантрольнага шчыта.

Светлагорскі вальс

СВЕТЛАГОРСК. Тут узводзіцца гігант хіміі — завод штучнага валакна. Ён будзе буйнейшы ў Еўропе.

Маладыя будаўнікі не толькі добра працуюць на будоўлі камунізма, але і ўмеюць цікава адпачываць. Да іх паслуг выдатнае збудаванне — Палац культуры, які размешчан у цэнтры горада. Па вечарах тут заўсёды многалюдна. Выступаюць спевакі і танцы, драмгурткоўцы і дэкламаты. Асабліва вялікай папулярнасцю карыстаюцца сярод энергетыкаў і хімікаў танцавальны і харавы калектывы.

Па-майстэрску хор выконвае «Светлагорскі вальс». Словы яго напісаў рабочы завода жалезабетонных вырабаў і канструкцый Анатоль Пяшкоў, а музыку — мастацкі кіраўнік Палаца культуры Маргарыта Савіч.

К. В. Кісялёў у час прамовы.

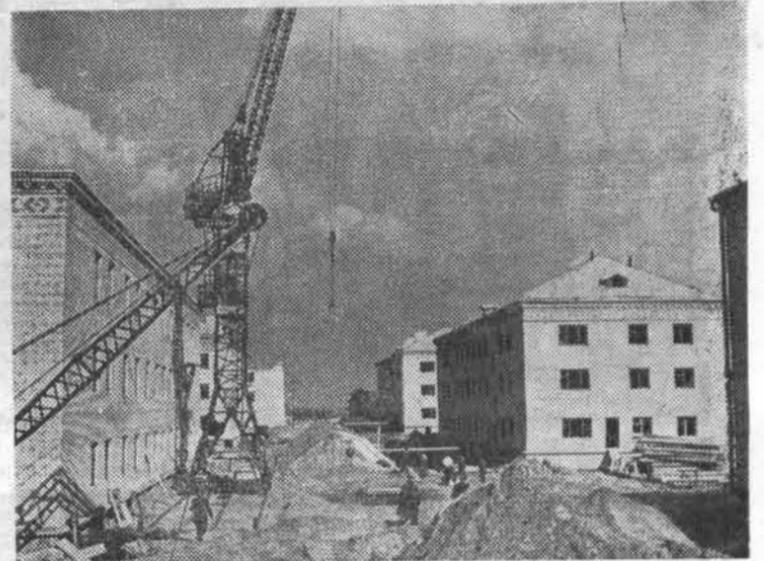
Прадухіліць атамны пажар

(З выступлення кіраўніка Беларускай ССР К. В. Кісялёва на Генеральнай Асамблеі ААН)

...Кожнаму разважнаму чалавеку зразумела, што калі б велізарныя людскія і матэрыяльныя рэсурсы, якія ідуць цяпер на гонку ўзбраенняў, змаглі б накіроўвацца на мірную стваральную працу, то чалавецтва дадаткова атрымала б каласальныя сродкі для стварэння матэрыяльнага дастатку і культурнага прагрэсу. Калі 30 год таму назад ваенныя расходы ўсіх краін складалі 4,2 мільярда долараў, то ў цяперашні час ва ўсім свеце на мэты ўзбраення траціцца каля 120 мільярдаў долараў у год. Залатога эквіваленту гэтай сумы хапіла б на тое, каб прывязаць залатым ланцужком Месяц да Зямлі.

...Дэлегацыя Беларускай ССР поўнацю падтрымлівае савецкую праграму ўсеагульнага і поўнага раззбраення, якая знаходзіцца на разглядзе Генеральнай Асамблеі. Мы заклікаем таксама падтрымаць прапанову СССР аб мерах, накіраваных на разрадку міжнароднай напружанасці. Не падлягае сумненню, што замарожванне ваенных бюджэтаў, адмова ад ужывання ядзернай зброі, забарона прапаганды вайны, заключэнне пакта аб ненападзе паміж краінамі НАТО і Варшаўскага дагавору, вывад замежных войск з чужых тэрыторый, спыненне далейшага распаўсюджвання ядзернай зброі, а таксама ажыццяўленне мер па змяншэнню небяспекі раптоўнага нападу садазейнічалі б, яшчэ да ажыццяўлення праграмы ўсеагульнага і поўнага раззбраення, значнаму аздараўленню міжнароднага палітычнага клімату.

Дэлегацыя Беларускай ССР лічыць, што задачай гэтай сесіі з'яўляецца распрацоўка дэталёвай і рэальнай асновы для наступных канструктыўных перагавораў па раззбраенню. Мы лічым, што сесія павінна вырашыць пытанне аб складзе органа для выдзялення перагавораў.

У Светлагорску ўзводзіцца гарадок для будаўнікоў завода штучнага валакна. На здымку: будаўніцтва жылых дамоў.

Палац кнігі

Беларуская дзяржаўная бібліятэка імя Ул. І. Леніна ўзбагацілася яшчэ адным добраўпарадкаваным і прасторным корпусам. Ён прыкнінуў да Палаца кнігі з боку вуліцы Кірава.

Галоўны корпус бібліятэкі быў пабудаваны амаль 30 год назад і для таго часу здаваўся велізарным, цяпер жа ён не можа змясціць усіх кніжных багачынь, якія мае бібліятэка, бо яна налічвае больш за 3 мільёны кніг. І вось кнігі атрымалі «новы дом».

У новы корпус перасяляюцца чытальні для навуковых работнікаў, а таксама аддзел беларускай літаратуры, які валодае каштоўнейшымі фондамі.

Маецца быць рэканструкцыя галоўнага корпусу бібліятэкі, што не толькі палепшыць магчымасці карыстання кнігамі, але і дазволіць у два разы павялічыць аб'ём існуючых сховішчаў. На першым паверсе галоўнага корпусу намячаецца абсталяваць новую чытальную залу на 80 месцаў для старшакласнікаў сярэдніх школ і навукаўчэнцаў прафесіянальна-тэхнічных школ. Выдзяляецца памяшканне для чытальнай залы перыядычнай літаратуры.

С. ЯФІМАУ.

Іосіф Мікалаевіч Мінко прыехаў на Радзіму. Тут, у вёсцы Налібок Навагрудскага раёна, застаўся і жыве яго брат Ілья Мікалаевіч, а ў Рэцемлі — сястра Надзя. Хацелася Іосіфу Мікалаевічу паглядзець, як жывуць яго родныя.

Свой працоўны шлях Іосіф Мікалаевіч пачынаў на шклозаводзе, уладальнікам якога былі браты Столі. У той час тут выпускалі звычайныя шклянкі. Врэдку які-небудзь посуд.

І вось мінула 48 год. Іосіф

графіны, вінныя і туалетныя прыборы — ды хіба пералічыш усё, што зараз выпускае і асвойвае калектыў завод накладнога і крышталёвага шкла.

А якія багатыя перспектывы! Цяперашні завод ужо не задавальняе патрэб насельніцтва ў шкляных вырабах. І побач са старымі карпусамі пачалося ўзвядзенне новых, яшчэ больш магутных.

У газетным артыкуле цяжка расказаць, якія змены адбыліся ў былой вёсцы Бярозаўка. За-

дзяваўся, што мяне так цёпла, так гасцінна сустрэне родная зямля.

Цяжка сказаць, дзе больш цёпла прымалі Іосіфа Мікалаевіча — у пляменніка Арсеня Ільча на шклозаводзе, у пляменніцы Наташы — у вёсцы Пудзіна, ці ў брата — у Налібоках. Была, як кажуць, і чарка, была і скварка. Але самае галоўнае — быў радасны настрой, была шчырая гасціннасць.

Ён быў на Радзіме

Мікалаевіч зноў на заводзе. Ад старой гуты не засталася і следу. На месцы яе выраслі велізарныя карпусы новага завода.

Госць спыняецца ля станкоў, размаўляе з рабочымі, распытвае аб працы. Потым бярэ ў рукі крышталёвыя вырабы, якія зіхацяць у сонечных промнях, на момант задумваецца... І, магчыма, у галаве прабягаюць думкі: многае ты страціў, Іосіф, што застаўся ў баку ад сваёй Радзімы, ад свайго народа, ад тых велічных пераўтварэнняў, якія адбываюцца на тваёй Радзіме, дзякуючы старанням усяго народа, дзякуючы дружнай, зладжанай калектыўнай працы.

Вось ён стаіць у пакоі ўзору шклозавода. Стаіць і глядзіць на выдатны член неманскіх умельцаў, праца якіх была ўдастоена ганаровага дыплама і бронзавага медалю на сусветнай выстаўцы ў Бруселі.

Цудоўныя вазы, фужэры,

раз тут вырас прыгожы гарадскі пасёлак. У ім шматпавярховыя жылыя дамы, магазіны, дзіцячыя сады, яслі, камбінат бытавога абслугоўвання, рэстаран.

Іосіф Мікалаевіч абяцаў расказаць аб усім гэтым сваім землякам, якія жывуць за мяжой. А калі дырэктар шклозавода «Неман» — былы рабочы шкляной прамысловасці — Ніканор Фёдаравіч Каштанаў уручыў Іосіфу Мікалаевічу Мінко ў якасці падарунка ад рабочых завода дзве звычайныя вазы з партрэтамі савецкіх касманаўтаў Юрыя Гагарына і Германа Цітова, госць расхваляваўся да слёз.

— Гэтаму падарунку, — сказаў ён, — няма цаны. Я павязу яго да сябе як самы дарагі падарунак і буду паказваць знаёмым, якія каштоўныя рэліквіі я прыдбаў на маёй Радзіме. Ніколі не думаў, ніколі не спа-

свае тры пакоі.

— Ды крыху дарагавата, дзядзька, — 2 рублі 70 капеек у месяц.

Іосіф Мікалаевіч успрыняў гэта як жарт. І таму перапытаў:

— Не, я сур'ёзна пытаюся?

— А я сур'ёзна і адказваю, — заўважыў Арсень.

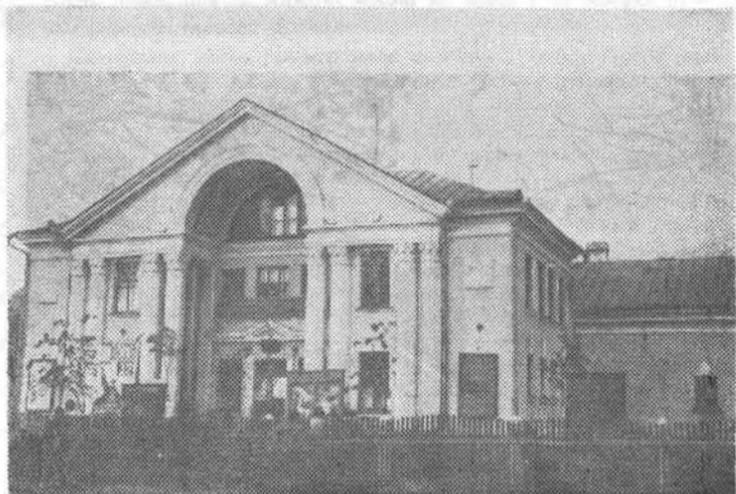
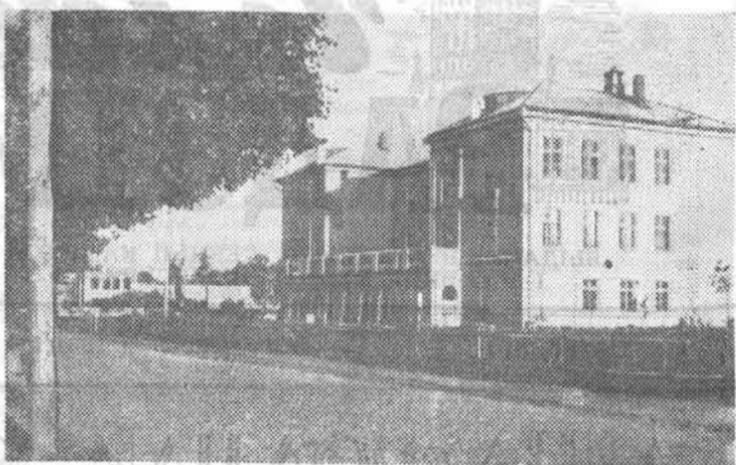
— А я за свой пакой і кухню, — адказаў Іосіф Мікалаевіч, — плачу гаспадару 8 долараў у тыдзень.

Іосіф Мікалаевіч пабываў у адной з калектыўных гаспадарак Навагрудскага раёна, якая аб'ядноўвае вёскі Шчорсы, Панямонь, Балотцы-Кліцы і іншыя.

У вёсках, дзе калісьці палілі лучыну, сёння ў кожным доме электрычнае святло. Ды нібы толькі гэтым абмяжоўваецца скарыстанне электрычнасці? Больш за 50 электраматораў яна прыводзіць у рух. З іх дапамогай сяляне расплоўваюць драўніну на пілапрамах, зрабляюць кармы, абмалочваюць лён, рамантуюць сельскагаспадарчы інвентар і прылады, дастаўляюць вадзіну на фермы. Раней на тэрыторыі цяпершняга Шчорсаўскага сельсавета быў 1 фельчар і 5 настаўнікаў. А зараз у гэтых вёсках створана 11 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, працуе 6 школ, у якіх больш за 50 выкладчыкаў і настаўнікаў, есць свая калгасная бальніца.

Пабываў І. М. Мінко і на калгаснай гідрэлектрастанцыі. Яна пабудавана па праекце сваіх сялянскіх хлопцаў Пятра Ціхановіча, Аляксандра Рубана і Міхала Сазановіча. Скопчылі хлопцы шчорсаўскую сярэднюю школу і паступілі далей вучыцца ў Беларускі політэхнічны інстытут. А летам, калі прыехалі на канікулы, дагаварыліся зрабіць праект гідрэлектрастанцыі на рэчцы Сервеч. Праект гэты хлопцы паспяхова абаранілі і дапамаглі калгасу пабудаваць электрастанцыю.

Многа цудоўных мясцін Навагрудчыны звязана з імем Адама Міцкевіча. У самім горадзе створан Дом-музей вялікага польскага песняра. Тут таксама пабываў Іосіф Мікалаевіч Мінко.

К. СЦЕПАНЕЦ.

На здымках: 1. Іосіф Мікалаевіч Мінко на шклозаводзе «Неман». 2. Сярод сваякоў у вёсцы. 3. На беразе роднага Немана.

роўныя, шырокія вуліцы, асфальтаваныя тратуары, двух-і трохпавярховыя цагляныя дамы, над дахамі якіх узвышаюцца тэлевізійныя антэны, прыгожыя скверы — так выглядае цяпер горад Чэрвень, што ў Мінскай вобласці.

Загляніце ў любы куток горада, і вы ўбачыце новабудовы. На ўсходзе, непадалёку ад шасэ Мінск—Магілёў, узводзіцца вялікі будынак новага хлебазавода. Ён будзе аснашчаны самым новым тэхналагічным абсталяваннем. Па вуліцы Луначарскага завяршаецца будаўніцтва новага 16-кватэрнага дома, на Карла Маркса — камбінат бытавога абслугоўвання, будзеца шмат новых магазінаў і іншых памяшканняў грамадскага прызначэння.

Да рэвалюцыі Ігумен — так называўся Чэрвень — быў невялікім павятовым горадам. Пятнаў ён у тры, часта цяпеў ад пажараў, не меў прамысловых прадпрыемстваў. Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя карэнным чынам змяніла аблічча горада. Ён паступова рос, будаваліся новыя прадпрыемствы, грамадскія і ўласныя будыні. Лепшым станавілася з кожным днём жыццё гараджан.

Грымнула вайна. Смерць, гора, руіны і папалішчы прынесла яна ў наш край.

Працавітымі рукамі жыхароў горад зноў адноўлены. Уступілі

ў строй электрастанцыя, харч. камбінат, прамкамбінат, пабудаваны завод для сушкі гародніны, механізаваны маслазавод і млын, мэблевая фабрыка і камбінат па выпуску валенага абутку. У горадзе працуюць два цэхі па перапрацоўцы драўніны, торфазавод і іншыя прадпрыемствы.

Такія вуліцы, як Мікалая Гастэлы, Камсамольская, Канстанціна Заслонава, Максіма Горкага і многія іншыя, паявіліся ўжо ў пасляваенныя гады.

У горадзе працуюць Дом культуры, бібліятэка, універсітэт культуры, студыя выяўленчага мастацтва. Для дзяцей адкрыты агульнаадукацыйныя, музычныя, спартыўныя школы.

Для медыцынскага абслугоўвання гараджан ёсць бальніца і аддзяленне абласной бальніцы. У іх працуюць 32 урачы і 72 медыцынскія работнікі з сярэдняй адукацыяй. Працуем: да рэвалюцыі ў Ігумене была адна павятовая бальніца, у якой працавалі 2 урачы і 3 фельчары. Да таго ж яны абслугоўвалі тэрыторыю, якая роўна чатыром цяперашнім раёнам.

Той, хто даўно не быў у нашым горадзе, не пазнае цяпер яго. Ён расце, папярэецца, прыгажэе з кожным днём.

Вячаслаў ГАЛЕНЧЫК.

На здымках: школа № 2 і раённы Дом культуры.

Добра жывуць сваякі А. Гаварко

У дзевяці кіламетрах ад раённага цэнтры Бяроза знаходзіцца вёска Сялец. У былыя часы аб культурным жыцці, аб адукацыі вельмі мала хто з сялян марыў. Беднаму сяляніну ўсё гэта было недаступна.

Нагараваўшыся ўдасталі на кавалачку зямлі, некаторыя сялячаны ў пошуках лепшага жыцця выязджалі за граніцу. У 1913 годзе пакінуў родную вёску Аляксандр Іванавіч Гаварко.

Людзі, якія пакінулі родныя мясціны, не пазналі б цяпер сваёй вёскі. Яна патане ў зеляніне, уздоўж вуліц працягнуліся электра- і радыёлініі. Сяляне жывуць у дабротных дамах. Жывуць добра, культурна. У вёсцы ёсць бібліятэка, клуб, аддзяленне сувязі, ветэрынарны пункт, бальніца. У Сялецкай школе-дзевяцігодцы вучыцца каля 400 дзяцей.

Сялец — цэнтр сельгасарцелі імя Леніна, якая штогод вырошчвае высокія ўраджай жыта, ільну, бульбы, цукровыя буракоў, кукурузы. На калгасных палях працуе 12 магутных трактараў, 6 зернявых і кукурузаўборачных камбайнаў, многа іншай сельскагаспадарчай тэхнікі. У калгасе каля 20 аўтамашын.

Расце дабрабыт і культура працаўнікоў вёскі.

Вось як, напрыклад, жывуць родныя Аляксандра Іванавіча Гаварко, які знаходзіцца цяпер у Амерыцы. Пляменнік Аркадзій Гаварко працуе на чыгуны, у 3-й дыстанцыі пуці. Жонка яго Вольга чае ў Сялецкай школе. Брат Аркадзій Іосіф скончыў політэхнічны інстытут і працуе інжынерам-геолагам. Добра жыве і родны брат Аляксандра Гаварко Уладзімір. Працуе ён у калгаснай будаўнічай брыгадзе. Сын яго Мікалай, скончыў Драгічынскае вучылішча механізацыі сельскай гаспадаркі і паехаў у 1957 годзе на асваенне цалінных зямель. Там ажаніўся, ужо гадуе сына. Жыве багата, шчасліва. Атрымалі сярэднюю адукацыю і сын Уладзіміра Іванавіча Пётр, і дачка Ніна. А самы маленькі ў сям'і — Міша ходзіць у пяты клас.

Цяперашні Сялец — гэта новая вёска. Людзі яе ў калектыўнай працы на карысць Радзіме пазналі шчасце, радасць жыцця.

Бярозаўскі раён, В. ТУРАУ.
Брэсцкая вобласць

Абноўлены край

Арсенцій Дронь, жыхар вёскі Хвалава, у пошуках кавалка хлеба паехаў паўстагоддзя таму назад на заробкі ў Амерыку. ды так там і застаўся. Цяпер, дажыўшы да старэчага ўзросту, ён вельмі цікавіцца тымі змяненнямі, што адбыліся на яго радзіме. Многія з яго пытанняў, змешчаныя ў пісьмах, настолькі наўныя, што выклікаюць усмешку. Ці праўда, пытаецца ён, што цяпер на палях працуе тэхніка. Відаць, ён з цяжкасцю паверыць таму, што грамадскія палі і фермы калгаса «Іскра» цяпер абслугоўваюць каля 70 відаў розных машын, што палівыя работы механізаваны на 80 працэнтаў. У мінулым забыты край азарыўся святлом электрычных агнёў. Электрычнасць прыйшла ў кожны дом.

А як з вадой? — пытаецца Арсенцій Дронь. Раней у вёсцы была толькі адна сажалка з гнілой, смярдзючай вадой. Што ж, вады цяпер хапае. Характэрнай дэталлю вясковага пейзажа з'яўляюцца воданосныя вежы. Штодзённы расход вады толькі на Хвалаўскай ферме складае 200 тон. І для таго, каб забяспечыць жывёлу вадой, не трэба круціць калаўрот калодзежа, а дастаткова націснуць кнопку.

Дзівам для Арсенція Дроня з'яўляецца і тое, што многа юнакоў і дзяўчат з калгаса скончылі і яшчэ больш іх вучыцца цяпер у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах. Ды хіба можна ўлічыць усе тыя змяненні, усе поспехі ў жыцці сельскіх працаўнікоў, якія адбыліся за гады Савецкай улады ў калгасе. Іх многа, а яшчэ больш іх уперадзе.

Багатае жніво прынес хлебарабам сёлетні год. Добра ўра-

дзіла бульба і іншыя культуры. З кожным годам гаспадарка атрымлівае ўсё больш сельскагаспадарчых прадуктаў. Пospехі ў земляробстве становяцца адбываюцца на развіцці жывёлагадоўлі. За дзесяць месяцаў на сто гектараў зямлі атрымана 231,8 цэнтнера малака і 41,4 — мяса.

Хвалаўская ферма. Тут працуюць амаль выключна камсамольцы і моладзь, якія змагаюцца за права называцца калектывам камуністычнай працы. Многа слаўных спраў на рахунку ў маладых жывёлаводаў. Гэта тут зарадзілася выдатная ініцыятыва, якой кіруюцца многія дзяркі вобласці, — надойваць у маі — чэрвені па пуду малака ад каровы ў суткі. Пераадзеўшыся, павячэраўшы, юнакі і дзяўчаты ідуць у клуб. Гэты вялікі будынак на ўскраіне вёскі ўзведзен нядаўна, і будаўніцтва яго яшчэ не зусім закончана. Але сцена і глядзельная зала на 300 месц ужо гатовы, святло праведзена, і месца для рэпетыцый хоць адбаўляй.

Кожны з маладых жывёлаводаў знайшоў сваё месца ў самадзейным калектыве. Тут і танцы, і спевакі, і дэкламатары, і аматары драматычнага мастацтва.

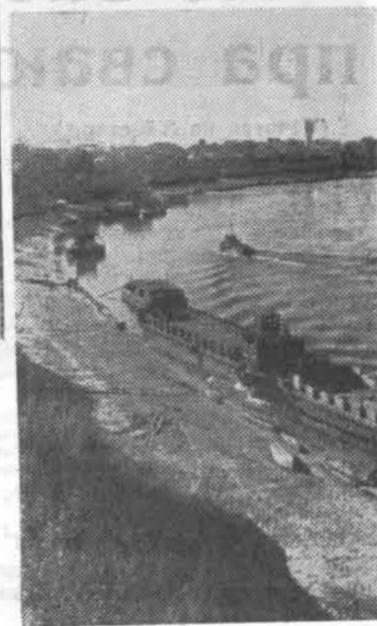
Сёлетні год застаецца ў памяці хлебарабаў як год, у які здзейснілася вялікая гістарычная падзея — адбыўся XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, што прыняў новую Праграму КПСС. Хлебарабы калгаса яшчэ знаходзяцца пад уражаннем вестак з Масквы. Вывучаючы матэрыялы з'езда, кожны імкнецца ўнесці свой уклад у будаўніцтва камуністычнага грамадства. Зроблена многа, але яшчэ больш трэба будзе ажыццявіць. Запланавана ўжо ў будучым годзе атрымаць на сто гектараў угоддзяў 300 цэнтнераў малака і 60 — мяса.

Дзякуючы багатай запраўцы глебы ўгнаеннямі, нарыхтоўка якіх знаходзіцца цяпер у цэнтры ўвагі хлебарабаў, ураджайнасць збожжа будзе даведзена да 15 цэнтнераў, а бульбы — 140. На жывёлагадоўчых фермах значна ўзрастае пагалоўе жывёлы.

У. МАЛАШЭУСКІ.
Пружанскі раён.

У Гомельскай вобласці ёсць невялікі маляўнічы гарадок Рэчыца. З кожным годам ён расце і прыгажэе. На здымках (зверху ўніз):

1. На беразе Дняпра.
2. Сельскагаспадарчы тэхнікум.
3. Будаўніцтва жылога 64-кватэрнага дома.
4. Кінатэатр «Беларусь».

Фота В. Старчанкава.

Як ты жывеш, мая сястра?

У Заходнюю Германію

Ганне Міхайлаўне Емяльянавай

Дарагая сястра!

Я часта бываю ў Віцебску. Праходжу па Ганчарнай вуліцы, на якой ты жыла, і міжволі ўспамінаю былое. Калі на віцебскіх вуліцах загрузалі фашысцкія боты, мы не змаглі жыць там і ў 1942 годзе часова пакінулі горад. Выхалі ў вёску Зубкі Дабрамысленскага сельсавета Лёзненскага раёна. Ты засталася ў Віцебску.

Праз некаторы час мы атрымалі ад цябе ліст, у якім ты расказвала, што немцы вывезлі цябе ў Германію, дзе ты і цяпер жывеш. Мы пісалі табе адказ, але не ведаем, ці атрымала ты яго, бо ніякіх вестак ад цябе больш не наступала.

Амаль дваццаць год мы аб табе нічога не ведалі. У верасні ж гэтага года мы атрымалі ад цябе ліст, але без зваротнага адрасу. У ім ты пішаш, што жывеш добра, маеш дваіх дзяцей. Просім нас расказаць аб сваім жыцці. Мы даўно б з вялікай радасцю задавалі тваю просьбу, але не ведаем, куды пісаць.

Вялікае дзякуй рэдакцыі газеты «Голас Радзімы», якая ўзялася дапамагчы нам знайсці цябе. Праз яе мы і жадаем наладзіць з табой пераліску.

Мы жывём у г. п. Лёзна, па Кастрычніцкай вуліцы, дом № 11. Жывём добра, у поўным дастатку. Маём уласны дом, прысядзібны ўчастак. Нашы ўсе жывыя і здаровыя. Вельмі б нам хацелася сустрэцца з табой, пагутарыць аб жыцці, а яшчэ лепш — зажыць побач.

Як ты жывеш там, на чужыне, дарагая мая сястра Ганна? Напішы, чакаю з нецярпеннем.

Твой брат
Леанід ЕМЯЛЯНАУ.

На здымку: Г. Емяльянава.

Не забывайце пра сваю Айчыну

Двухгадзінная перадышка ў Празе. І магутны павеграман лайнер «Ту-104», лёгка адарваўшыся ад бетанавай дарожкі, бярэ курс на Маскву. Не прайшло і гадзіны, як бортправадніца аб'явіла: «Пераходзім дзяржаўную граніцу СССР».

Родная зямля! Пасля семнаццацігадовай разлукі я зноў убачу цябе, сваіх людзей, мілыя сэрцу неабсяжныя прасторы. І, нарэшце, я горача абдыму і пацалую сваіх родных.

У гэтую хвіліну міжвольна. нібы страшны сон, усплываюць у памяці перажытыя гады.

...Было гэта ў 1944 годзе. Праводзячы чарговую аперацыю супраць партызан, нямецка-фашысцкія карнікі схапілі мяне і яшчэ чалавек дваццаць хлопцаў з вёсак Буралом, Варсукі, Пераслова, Карандашы. Пад узмоцненай аховай эсэсаўцы адправілі нас у горад Дрысу, у лагер за калючы дрот.

Так я дваццацігадовым хлопцам стаў нявольнікам. Праз два тыдні нас павезлі на Захад, у

Германію. Аб жыцці ў Германіі апавядаць не трэба. Якое яно «салодкае», усім вядома.

5 мая 1945 года мы зноў адчулі сябе людзьмі: прышоў час вызвалення. Мы ўжо збіраліся ехаць на Радзіму, да сваіх родных. Падышлі да амерыканскага маёра. Што ён сказаў, мы не зразумелі. Толькі ўбачылі, што ён аддаў якісьці загад. Неўзабаве ў варотах лагера былі выстаўлены амерыканскія вартавыя. Перакладчык на ламаманай рускай мове аб'явіў, што пакідаць лагер нам забаронена.

У чаканні прайшоў некалькі дзён. Наша становішча было амаль такім жа, як і пры немцах. Шматгадзінныя надакучлівыя пераклічкі, дрэннае харчаванне. У лагерах з'явіліся нейкія нахабныя суб'екты і пачалі угаворваць нас не вяртацца на Радзіму. Да мяне падшоў сябар з вёскі Траскуны Саўка Разлом.

— Трэба ўцякаць з гэтай ваўкаўні, — ціха шапнуў ён мне.

Ноччу, ашукаўшы варту, мы пакінулі лагер. Ішлі на ўсход, да сваіх. Але як толькі развінцелі, мы зноў былі затрыманы амерыканскім патрулём. Нас даставілі ў лагер каля горада Бон.

Пратрымаўшы тут некалькі дзён, сталі вадзіць у ваенны гараж, дзе мы разбіралі старыя амерыканскія аўтамашыны. Пра адпраўку на Радзіму і гутаркі не было. Амерыканскае камандаванне адкладвала гэта на невызначаны тэрмін. Сярод нас сталі распаўсюджваць розную антысавецкую літаратуру, агітаваць за адказ ад вяртання на Радзіму, у Савецкі Саюз.

Праз месяцы тры ў Бон прыйшлі англічане. Як і амерыканцы, яны нічым не дапамаглі нам.

Страціўшы ўсялякую надзею на вяртанне дамоў, мы згаварыліся правесці забастоўку. Сабраўшыся ля адміністрацыйнага будынка, палонныя крычалі: «Не жадаем больш пакутаваць! Адпраўце нас на Радзіму!»

Англіскі афіцэр цынічна заявіў: «У вас няма бацькаўшчыны, вы бязродныя». Як гэта балюча было чуць, калі мы мелі такую цудоўную Радзіму маці, як Савецкі Саюз.

Потым нас прывезлі ў Кельн. Тут з першых жа дзён ва ўсю сілу запрацавала прапагандысцкая машына. Якісьці добра апранутыя людзі на чыстай рускай мове расказвалі небыліцы пра жыццё ў Савецкім Саюзе. Яны гаварылі, быццам толькі на Захадзе нам будзе добра. «Пройдзе некалькі год, і кожны з вас стане ўладальнікам аўтамабіля, мноства грошай», — напявалі яны. А нам было не да машын і капіталу, далі б уволю чорнага хлеба. За пайку кукурузнага хлеба прыходзілася аддаваць апошнюю вопратку. Працаваць не дазвалялі. Мы чакалі, а чаго — і самі не ведалі.

Ішлі месяцы. За два гады знаходжання ў лагера перамешчаных асоб людзі былі духоўна і фізічна так

спустошаны, што гатовы былі пайсці на любы крок, абы толькі выбрацца з-за калючага дроту. А нашым гаспадарам толькі гэтага і трэба было. За адказ ад Радзімы яны абяцалі адправіць у любую частку свету, толькі не ў Савецкі Саюз ці іншую краіну сацыялістычнага лагера. І нявольнікі ў роспачы раз'іджаліся на заводы і руднікі Францыі, на шахты ў Бельгію, на лесараспрацоўкі ў Канаду — туды, дзе патрэбна была такая рабочая сіла. Прышлося ехаць і мне.

Зборы былі нядоўгімі — не было чаго збіраць. Я разам з пяцісотамі такіх жа нявольнікаў аказаўся на борце італьянскага парахода «Вусцер Вікторыя».

32 дні і ночы баранілі мы воды акіяна. Сотні і тысячы міль праплыла наша пасудзіна, пакуль прыстала да аўстралійскага порта Сідней.

На бераг сыходзіць нам было забаронена. Нарэшце, на параходзе (Заканчэнне на 4-й стар.)

Не забывайце пра сваю Айчыну

(Пачатак на 3-й стар.)

ходзе з'явіліся прадстаўнікі аўстралійскай улад. «Жадаеце на бераг, — заявілі яны, — заключайце кантракт тэрмінам на два гады. Атрымаеце работу». А якую — не гаварылі. Падарожжа, якое працягвалася больш за месяц, марская хвароба ўшчэнт выматалі нашы сілы, падарвалі і без таго слабае здароўе. Мы падпісалі якуюсьці паперу.

Я стаў каналізацыйным рабочым у адным з прадмесцяў Сіднея. Пачаўся новы этап пакут і зняваг.

Нарэшце, скончыўся тэрмін дагавору.

— Калі ласка, можаць быць вольным, — заявіў гаспадар, — едзь у сваю Расію.

Але як, на чым і за што?

Я працягваў работу ўжо без кантракта — не было нішага выйсця. Так прайшло яшчэ сем год.

Самае горшае чакала ў канцы 1958 года. Мяне выклікалі ў паліцэйскае ўпраўленне Сіднея і прапанавалі прыняць аўстралійскае падданства. «Я быў і застаюся грамадзянінам вялікага Саветаў Саюза, — абурэннем адказаў я, — адпраўляйце мяне на Радзіму».

Калі прышоў да гаспадара, то ён сказаў: «Можаце, містэр Тамашэвіч, шукаць работу ў другім месцы, вы ў мяне больш не працуеце». І я быў выкінуты на вуліцу за тое, што не адмовіўся ад Радзімы.

Цяжка апсваць, што было далей. Я быў беспрацоўным, без усялякіх сродкаў да існавання. Не было чым плаціць за начлег,

На здымку: А. Тамашэвіч з жонкай Валянцінай.

У сельскай бібліятэцы

У трыццаці кіламетрах ад раённага цэнтру Добруш знаходзіцца вёска Ачэса-Рудня. Той, хто бываў у ёй у першыя дні пасля выгнання нямецка-фашысцкіх акупантаў, бачыў руіны, папалішчы, зямлянкі.

Не пазнаць гэтай вёскі сёння. Тут пабудаваны сотні прасторных пяціпаверхавых жылых дамоў. У цэнтры вёскі клуб, школа, радыёвузел, сельмаг, паштовае аддзяленне, а на ўскраіне — у некалькіх радах выцягнуліся шматлікія тышавыя гаспадарчыя памяшканні мясцовай сельскагаспадарчай арцелі «Беларусь».

Непадалёку ад будынка праўлення арцелі ў засені стогадовага клёна і ліп стаць прыгожы драўляны домік. Над дзвярыма яго шыльда: «Ачэса-Руднянская сельская бібліятэка».

З ранку да позняга вечара не зачыняюцца дзверы бібліятэкі. Сюды прыходзяць паляводы, механізатары, жывёлаводы, спецыялісты сельскай гаспадаркі, настаўнікі, каб выбраць патрэбныя кнігі, пачытаць свежыя часопісы, газеты.

Вось зайшоў 73-гадовы кал-

і спаў у парку на лаўках, у пад'ездах дамоў, пад мастамі. На работу мяне ніхто не жадаў браць.

У гэтыя дні да мяне зачасці мой «зямляк» Якаў Белакапытаў — эмігрант, былы афіцэр дзянінскай арміі, наш злысны вораг. Сваю размову са мной ён пачынаў так: «Калі надаела жыццё, прыходзь да мяне і я дам вяртоўку. За ёй не абавязкова ехаць да бальшавікоў. Канчай лепей тут».

Так і хацелася плюнуць у яго агідную морду. Але стрымліваўся. За такога нягодніка можна было і ў турму трапіць.

...Вось ужо больш года, як я вярнуўся на Радзіму. Пасля семнаццацігадовага нявольніцкага жыцця ў капіталістычным «раі» я, нарэшце, стаў вольным чалавекам. Ад душы, шчырае дзякую саветскім людзям, якія дапамаглі мне вырвацца з гэтага пекла.

Зараз я працую ў калгасе Імя Кірава. Ажыўся. Жонка Валянціна — даярка. На заробленыя працадні мы атрымліваем дастаткова грошай, хлеба і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў. Апрача гэтага, мы маем асабістую гаспадарку: дом, карову, свіней, авечак, птушку. Толькі за апошні час мы набылі некалькі каштоўных рэчаў.

Я часта ўспамінаю сваіх таварышаў, якія працягваюць жыць на чужыне. Для іх у мяне адна парада: не верце прадажным прапагандыстам, іх хлусні на Саветскі Саюз. Не забывайце сваю Радзіму! Яна магутная, цудоўная.

Антон ТАМАШЭВІЧ.
Міёрскі раён.

Шчыра дзякую вам за пісьмо ад 30-га верасня с. г. і віншаванні з выпадку 44-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Дазвольце ж і мне ад імя маёй сям'і і сяброў павінаваць вас з гэтым найвялікшым святам нашага народа і пажадаць вам далейшых поспехаў у вашай вышароднай дзейнасці.

Мне таксама хацелася б перадаць праз вас мае найлепшыя пажаданні ўсім саветскім людзям, плёнкай праца якіх стварае нейміручую славу нашай Радзімы. Газету «Голас Радзімы» атрымліваю рэгулярна і чытаю яе з вялікай цікавасцю. Нядаўна атрымаў прызначаную для турыстаў брашуру-даведнік па Мінску. Па фатаграфіях можна сабе ўявіць, якой цудоўнай і добраапарэдкаванай стала наша сталіца.

У заключэнне гэтага кароткага пісьма хачу яшчэ раз падзякаваць вам за вашы клопаты і ўвагу.

З прывітаннем

Е. Т.

АНГЛІЯ.

Шматпаважаныя суайчыннікі! Вашу газету я атрымліваю рэгулярна. Мне прыймаюць таксама і «Голас Родины». Я вельмі рад і дзякую вам за гэта. У асабістасці мне хочацца сказаць вялікае дзякую тав. Чыстова, які мне наведміў, што маё пісьмо ў рэдакцыю аб пошуках брата будзе надрукавана ў газеце.

Таварышы землякі! Паводле жадання маіх сяброў-эмігрантаў, якія жывуць са мной у Бамбергу, (Заходняя Германія), мы просім вас, каб вы выслалі нам «Гісторыю Айчынай вайны» на рускай мове (новае выданне), таму што мы тут не можам нідзе яе дастаць. У мяне асабіста ёсць малая хатняя бібліятэка, але мае кнігі, якія я здолеў дастаць, заўсёды на руках: я даю іх усім чытаць. І, на жаль, у мяне вельмі мала кніг на рускай мове і я не маю кніг саветскіх пісьменнікаў, а нам вельмі хочацца іх чытаць. Калі ў вас ёсць магчымасць, то мы просім высласць нам крыху кніг. На рускай мове я маю два томы Някрасава, адзін том Лермантава і брашуру М. С. Хрушчоўва «Жыць у міры і дружбе»; на нямецкай мове — аповяданні Пушкіна, Горкага, Талстога, Дастаеўскага, Залы, В. Гюго і інш.

Бура вайны занесла нас за граніцу. Я маю сям'ю і не магу вярнуцца на Радзіму, але не хочацца адставаць ад жыцця. Дапамажыце нам хоць якімі-небудзь кніжкамі. Я асабіста сам добра ведаю Мінск. Да вайны я жыў там і працаваў на будаўніцтве. Будавалі мы тады ГЭС № 1, радыёзавод, кінастудыю і інш. Але ўсё гэта было разбурана ў час вайны, а цяпер пабудаваны новы Мінск. Мне хочацца ўбачыць, як ён выглядае. Прыйшліце некалькі паштовак. Кніжкі, якія вы прышліце, я буду даваць усім чытаць, хто ім цікавіцца. Кніжкі шліце на рускай мове.

Загадзя прыносім вам нашу падзяку. З прывітаннем да вас ваш суайчыннік.

Ф. Р. Г.

АД РЕДАКЦЫІ: Дарагі зямляк А. Ч. Вашу просьбу мы пастараемся выканаць у самы бліжэйшы час. Чакаем ад вас пісем аб жыцці нашых суайчыннікаў у Заходняй Германіі. Пішыце нам часцей. Для вашых матэрыялаў заўсёды знойдзецца месца на старонках нашай газеты.

БЕЗ РУЛЯ І ВЯТРЫЛ

Аб страшных днях акупацыі Беларусі нямецкімі фашыстамі ўспамінаць цяжка. Наўрад ці зараз можна знайсці чалавека, які б не ведаў, да чаго імкнуліся гітлераўцы, вераломна нападшы на Саветскі Саюз. У сваім невялікім артыкуле я хачу расказаць аб іншым, а іменна: аб тых, хто здрадзіў сваёму народу, апаганіў зямлю, на якой нарадзіўся.

Прайшло нямала часу пасля сканчэння другой сусветнай вайны. 16 год — тэрмін больш чым дастатковы, каб прааналізаваць падзеі, зразумець памылкі. І ўсё ж існуюць дзесьці за рубяжом людзі, якіх час нічога не навучыў. Я маю на ўвазе беларускіх нацыяналістаў — «прэзідэнтаў» так званых БЛР і БНР П. Астроўскага, М. Абрамчыка і іх падрабоскаў. Яны і сягоння, не лічачыся з фактамі, выдаюць сябе за «правадыроў» беларускага народа. На самай жа справе гэта нічымныя недабіткі гітлераўскага вермахта, здраднікі. Іх дэвіз: на чым возе едзеш, таму песні спявай. Народ пракляў іх, таму што беларускія нацыяналісты прынеслі яму нямала гора і пакут.

Я быў удзельнікам 2-га так званага ўсебеларускага кангрэсу. Іменна тады я наглядна пераканаўся, што не прадстаўнікі беларускага народа, а здраднікі верхаводзілі на тым зборышчы. І як бы зараз ні распіліся паны астроўскія, станкевічы і падобныя на іх гора-палітыкі, як бы яны ні стараліся выдаваць сябе за выбраннікаў народа, ніхто ім не паверыць.

Кангрэс быў скліканы пад думамі аўтаматаў, пад пагрозай шыбеніцы. За тры гады фашысцкай акупацыі беларусы на сваім горкім вопыце пераканаліся, як і чым умацоўвалі гітлераўцы свой «новы парадак». Не толькі прычанны, нават найменшае непадпарадкаванне нагрэжала гібелью. У абставінах такой «дэмакратыі» і выбіраліся «дэлегаты» на кангрэс.

У сярэдзіне 1944 года я працаваў у г. Баранавічы загадчыкам паліўнага склада пры гарадской управе. Неяк у сярэдзіне трэцяй дэкады чэрвеня бургмістр горада Русак склікаў сход служачых гарадской управы. «У сувязі з тым, — сказаў ён, — што многія дэлегаты раёна на кангрэс не з'явіліся, узамен іх

прызначыў іншых». Так быў «выбраны» дэлегатам кангрэсу і я. Пры гэтым, бургмістр проста заявіў, што няўсё на кангрэс будзе разглядацца як дзёрціцтва. Усе мы ведалі, што гэта значыць.

Як выявілася ў Мінску з размоў з дэлегатамі, такіх, як мы «выбраннікаў» народа на кангрэсе было многа. Між іншым, і Астроўскага ніхто не выбіраў. Ён сам сябе выбраў у дэлегаты. Таму ніхто не цікавіўся лёсам кангрэсу. Справы гітлераўцаў ішлі дрэнна. Саветскія войскі падыходзілі ўжо да сталіцы Беларусі, горад бамбілі. Многія дэлегаты думалі больш аб тым, як бы хутчэй уцячы дамоў, чым аб задуме акупантаў. Гітлераўцам для таго і спатрэбілася камедыя з кангрэсам, каб паправіць свае справы, прымусіць беларускі народ ваяваць супраць сваіх братоў.

Ды і хто ўсур'ез мог лічыць, што рашэнне аб выхадзе Беларусі са складу Саветаў Саюза, якое прыняў кангрэс, — выказванне волі беларусаў? І калі зараз Астроўскі і яго падгалоскі крычаць, што, маўляў, яны нічога агульнага не мелі з гітлераўцамі, то робяць гэта толькі для таго, каб абліць сябе ў вачах эмігрантаў. Але чорныя справы гітлераўскіх наймітаў вядомы ўсюды. Ва ўсіх краінах сумленныя людзі не навідзяць фашызм і былых яго памагатых. Вось Астроўскі і яго акружэнне, змяніўшы старых паню на новых, і стараюцца выставіць сябе ў больш выгадным становішчы: а вось, можа, і знойдуцца яшчэ людзі, якія паверыць ім.

Я ведаю, што Р. Астроўскі прыязджаў у Баранавічы ў 1944 годзе. Аднак ён не спыніўся ў дачкі з зяцем, а пачаў у бургмістра Русака пад надзейнай аховай немцаў і паліцаяў.

Ён ведаў, што простыя людзі ненавідзяць яго, хаваюся ад іх пад абаронай фашысцкіх аўтаматчыкаў, баючыся адыйсці на крок ад сваіх паню. І цяпер гэты смужнік не выблітаецца з агідлівых цянітаў, у якія трапіла ўся яго прадажная рада. Апоры няма. А без руля і вятрыл на адной хлусні далёка не заедзеш.

І. ГЕЦ,
пенсіянер.

г. Баранавічы.

Наш календар

ГОРДАСЦЬ НАРОДА

М. В. Ламаносаў — гордасць і слава айчынай навукі і культуры. Увесь саветскі народ, прэгрэсіўная грамадскасць усіх краін 19 лістапада 1961 года па рашэнню Сусветнага Савета Міру адзначыла 250-годдзе з дня яго нараджэння.

Ламаносаў — вялікі рускі вучоны, пэзі і мысліцель.

Нарадзіўся Ламаносаў у 1711 годзе ў сям'і рыбака, недалёка ад горада Халмагоры Архангельскай губерні. 19-гадовым юнаком пакінуў родны дом і пешшу дабіраўся да Масквы, каб паступіць там вучыцца. Тут ён скончыў Славяна-грэка-лацінскую акадэмію, адну з першых вышэйшых школ у Расіі таго часу. У 1735 годзе ў ліку 12 лепшых вучняў акадэміі Ламаносава накіравалі ў Пецярбург, дзе ён працягваў вучобу ва ўніверсітэце пры Акадэміі навук. Потым ён быў накіраваны ў Германію і на працягу трох год вучыўся ў Марбургскім універсітэце.

У 1739 годзе Ламаносаў у Фрэйнбургу вывучаў хімію і горную справу. У 1741 годзе вярнуўся ў Расію і працягваў работу ў Акадэміі навук.

Ламаносаў — вучоны-энцыклапедыст. Ён быў філосаф і астраном, фізік і матэматык, хімік і металург, геолог і географ, эканаміст і гісторык, стваральнік рускай літаратурнай мовы і мастацтвазнаўца, пэзі і мастак.

Даследаванні Ламаносава склалі цэлую эпоху ў развіцці чалавечых ведаў. Вучоны заклаў фундамент атамна-малекулярнага вучэння, стварыў ас-

новы фізічнай хіміі. Ламаносаў адкрыў існаванне атмасферы на планеце Венера. Ён зрабіў творчы ўклад у шкларобства, вытворчасць фарфору, фарбаў, пораху, вытворчасць станкоў, помпаў, у будаўнічую тэхніку, у выраб фізічных, астранамічных і марэходных прыбораў. Вучоны многа папрацаваў над стварэннем тэлекатэра, тэлескопа, мікраскопа, устаноўкі для выкарыстання сонечнай энергіі і інш.

Ламаносава належыць ідэя арганізацыі Маскоўскага ўніверсітэта, які быў адкрыты ў 1755 годзе. Пры гэтым вучоны падкрэсліваў, што ў ім павінны вучыцца не толькі дзеці дваран, але і дзеці беднякоў.

Палымяны патрыёт сваёй Радзімы, Ламаносаў першым у рускай гісторыі выказаў думку, што Расія перагоніць у сваім развіцці іншыя дзяржавы свету. Ён марыў бачыць сваю Радзіму моцнай і квітнеючай, а народ — адукаваным. Яго мары здзейсніліся. Наш народ дасягнуў велізарных поспехаў у развіцці эканомікі, навукі і культуры. Геніем саветскіх людзей упершыню здзейснен полёт чалавека ў космас.

Саветскія людзі свята ўшаноўваюць памяць свайго вялікага суайчынніка, з пачуццём патрыятычнай гордасці адзначаюць 250-годдзе з дня яго нараджэння.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку, пакой № 20. Для пісьмаў: Мінск, паштовая скрынка № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.